

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра обліку та аудиту

ВАСЮРЕНКО ВІКТОРІЯ ВІКТОРІВНА

**Реферат
кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти
«Магістр»**

**ОБЛІК ТА АУДИТ КРЕДИТІВ БАНКІВ
(ЗА ДАНИМИ ТОВ «РАНОК» КРАСНОГРАДСЬКОГО РАЙОНУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

**Науковий керівник: доцент,
кандидат економічних наук
Малій Олена Григорівна,**

Харків – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

Актуальність теми. Обсяги та ефективність виробництва обумовлюють розмір та склад фінансових ресурсів. Водночас від величини фінансових ресурсів залежить зростання виробництва та соціально-економічний розвиток підприємства. Сучасний стан більшості сільськогосподарських підприємств вимагає постійного пошуку зовнішніх джерел фінансового забезпечення. Але, нажалює умови доступу їх до кредитних ресурсів залишаються обмеженими.

Різним аспектам забезпеченості кредитними ресурсами приділяється постійна увага як науковців, так і спеціалістів-практиків. Значний вклад у вирішення фінансових проблем підприємств внесли відомі вітчизняні вчені В. Амбросов, О. Гудзь, М. Дем'яненко, П. Саблук, П. Стецюк, А. Чупіс та багато інших дослідників. Поряд з тим, питання кредитного забезпечення виробничої та інвестиційної діяльності підприємств залишаються актуальними.

У даній роботі проаналізовано стан залучення кредитів банків та їх обліку Товариством з обмеженою відповідальністю "Ранок", яке знаходиться в селі Хрестище Красноградського району Харківської області.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка "Формування напрямів та механізмів підвищення ефективності агропромислового виробництва в умовах глобалізації" (номер державної реєстрації

0116U7411, 10.2016 р. – 10.2021 р.), де автор розробив пропозиції щодо покращення щодо покращення фінансового забезпечення підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» є обґрунтування теоретичних основ організації кредитування господарської діяльності підприємств, опрацювання практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту кредитів банків, а також управління залученням кредитів.

Виходячи з мети, задачами кваліфікаційної роботи є:

1) опрацювати теоретичні та методичні питання обліку та аудиту кредитів банків;

2) визначити сутність та різновиди кредитних послуг, що надають банки для здійснення підприємствами своєї господарської діяльності;

3) обґрунтувати і визначити місце і роль банківського кредитування в діяльності підприємства;

4) здійснити оцінку організації обліку та аудиту короткострокових і довгострокових кредитів банку на підприємстві;

5) обґрунтувати практичні рекомендації щодо удосконалення банківського кредитування та його обліку.

Об'єктом дослідження даної роботи є процес підвищення ефективності фінансової діяльності сільськогосподарського підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти організації кредитування сільськогосподарського підприємства та його обліку і аудиту.

Для розкриття сутності теми кваліфікаційної роботи широко використовувались загальнонаукові методи: діалектичний, системний підходи, метод індукції і дедукції,

аналіз і синтез. Поряд із загальнонауковими методами застосовувались специфічні методи, обумовлені сутністю самого предмета, технологією обліку, завданнями та вимогами (хронологічного і систематичного спостереження; інформаційного моделювання, порівняння, групувань, розрахунково-аналітичний, графічний, узагальнення інформації).

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні статистичні матеріали, методичні рекомендації щодо написання дипломної магістерської роботи, наукові роботи та навчальні посібники українських дослідників, статті вітчизняних і зарубіжних учених з проблем кредитування підприємств, матеріали первинного, аналітичного та синтетичного обліку, фінансова звітність ТОВ «Ранок» за 2017-2019 роки.

Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до вирішення поставленого завдання, наукові положення, висновки і пропозиції, що виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Наукова новизна результатів кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр», полягає в наступному:

1. Удосконалено механізм підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, який ґрунтується на поєднанні заходів, пов'язаних з диверсифікацією виробництва і методів фінансової діяльності, що сприяє досягненню підприємством конкурентних переваг на ринку.
2. Удосконалено методичний підхід щодо аналізу кредитоспроможності підприємства, який заснований на

поєднанні методів ретроспективного і перспективного аналізу, а також використання комп'ютерних технологій.

3. Набув подальшого розвитку методичний підхід до аналізу ефективності залучення кредитів, який забезпечує зв'язок використання кредитних ресурсів і підвищення рентабельності всіх ресурсів, що сприяє провадженню оптимальних фінансових рішень у сфері управління фінансами.

Апробація. Результати кваліфікаційної роботи оприлюднювалися на науково-практичній конференції:

1. II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція присвячена 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Харків: ХНТУСГ, 2020.

2. VI Внутривузівська науково-практична конференція за підсумками виробничої практики студентів спеціальності «Облік і оподаткування» та «Фінанси, банківська справа та страхування». Харків: ХНТУСГ, 2020.

Публікації. Матеріали дослідження опубліковані у наукових статтях:

1. Васюренко В.В., Калашник О.М. Банківський кредит як джерело фінансового забезпечення інновацій. *Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць.* – Харків: ХНТУСГ, 2020. Вип. 1. С.11-13;

2. Васюренко В.В., Петрова О.С., Таран Т.В. Актуальні питання обліку та аудиту фінансування позикового капіталу. *Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції:* матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 90-річчю з

дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Харків: ХНТУСГ, 2020. С.7-11.

3. Васюренко В.В. Переддипломна практика - важливий крок до подальшої професійної діяльності. *Матеріали VI внутрівузівської науково-практичної конференції за підсумками виробничої практики студентів спеціальностей «Облік і оподаткування» та «Фінанси, банківська справа та страхування».* Харків: ХНТУСГ, 2020. С.21-24.

Обсяг та структура кваліфікаційної роботи.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел, що налічує 109 найменувань. Робота містить 17 таблиць і 1 рисунок, обсяг повного тексту роботи складає 120 сторінок.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні рекомендацій, щодо вдосконалення організації виробничо-господарської діяльності аграрного підприємства. Запропоновано застосування методичного підходу щодо оцінки ефективності кредитування, а також удосконалено методичний підхід щодо аналізу кредитоспроможності підприємства, який заснований на поєднанні методів ретроспективного і перспективного аналізу, що сприятиме підвищенню ефективності взаємовідносин підприємств з комерційними банками.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

У першому розділі "Теоретичні аспекти обліку та аудиту кредитів банків" розглянуто: економічний зміст кредитів банків та завдання їх обліку; форми та види

кредитів банків; принципи банківського кредитування; умови здійснення банківського кредитування та їх оцінку; кредитоспроможність підприємства; сутність, мету та завдання аудиту; інформаційне забезпечення аудиту кредитів банків; особливості та недоліки сучасних методик оцінки кредитоспроможності позичальників.

У другому розділі "Стан обліку та аудиту кредитів банків" розглянуто: загальні показники результативності виробничо – господарської діяльності господарства та їх динаміку; аналіз кредитоспроможності ТОВ "Ранок"; аналіз банківських кредитів, одержаних ТОВ "Ранок"; характеристику документів, необхідних для одержання кредитів банків; первинний, синтетичний і аналітичний облік кредитів банків; методику проведення аудиту кредитів банків.

У третьому розділі "Удосконалення обліку та аудиту кредитів банків" зроблено обґрунтування основних напрямків удосконалення банківського кредитування та його обліку; обґрунтування необхідності управління залученням кредитів банків; обґрунтування необхідності удосконалення процесу аудиту.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення аспектів кредитного забезпечення, а також питань обліку та аудиту кредитів банків, запропоновано застосування методичного підходу щодо оцінки ефективності кредитування, а також удосконалено методичний підхід щодо аналізу кредитоспроможності підприємства, який заснований на поєднанні методів ретроспективного і перспективного аналізу, що сприятиме підвищенню ефективності взаємовідносин підприємств з комерційними банками.

За результатами дослідження зроблені наступні

висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру:

1. Банківська система та держава не відіграють на сьогодні належної ролі у забезпеченні агропідприємств фінансовими ресурсами. Висока вартість кредитних ресурсів, відсутність відповідного забезпечення та недостатня кредитоспроможність більшості господарств перешкоджають розвитку ефективних відносин між комерційними банками та сільськогосподарськими товаровиробниками. Відтак, основними напрямками стабілізації механізму кредитування сільськогосподарських підприємств мають стати розробка комплексу заходів з боку держави і банківської системи, спрямованих на розвиток системи взаємодії з аграрним сектором економіки: збільшення бюджетних асигнувань, раціональне використання бюджетних коштів, залучення іноземних кредитів, зниження процентних ставок для сільськогосподарської галузі.

2. Кваліфікаційна робота виконана на матеріалах ТОВ «Ранок», яке знаходиться в селі Хрестище Красноградського району Харківської області. На теперішній час основним напрямком діяльності ТОВ «Ранок» є виробництво і реалізація сільськогосподарської продукції, галузь рослинництва відіграє домінуючу роль, у цій галузі найбільший відсоток від продаж приносить реалізація зернових і зернобобових та насіння олійних культур.

Із моменту заснування і на сьогоднішній день підприємство розвивається досить динамічно, незалежне, платоспроможне, але останнім часом погіршило показники майже по усіх видах фінансових вкладень.

Скорочення прибутку відбулось головним чином за рахунок збільшення собівартості виробництва продукції та зростання інших операційних витрат. Виручка від реалізації

продукції збільшилась на 1710 тис. грн. або на 3,25 %, в той же час, собівартість реалізованої продукції зросла на 6,27 %. Валовий прибуток скоротився на 600 тис. грн. або 3,8 %, виробництво продукції стає менш прибутковим.

3. Оцінивши стан майна, джерел його формування та ефективності використання в ТОВ «Ранок», можна зробити висновок, що підприємство скорочує свій виробничий потенціал, проте в структурі свого капіталу протягом досліджуваного періоду має високу частку власних коштів.

Негативним є зменшення показнику фондівіддачі та норми прибутку. Негативним також є зниження рентабельності операційної діяльності.

Позитивно характеризують діяльність підприємства наявність власних оборотних коштів або робочого капіталу, що може надати можливість підприємству нарощувати виробництво. Підприємство незалежне, фінансовий стан підприємства достатньо стійкий: запаси і затрати менші суми власних оборотних коштів, кредитів під товарно-матеріальні цінності та залучених тимчасово вільних джерел засобів. Як видно з прогнозних розрахунків, має виражену тенденцію у найближчому періоді до відновлення платоспроможності та рентабельності.

4. У 2016 році підприємством ТОВ «Ранок» було укладено Генеральний договір з банком "Райффайзен Банк Аваль" на здійснення кредитних операцій, згідно з яким банк відкрив підприємству відновлювальну кредитну лінію з видачею кредитних коштів траншами.

У січні 2018 року підприємства уклало кредитний договір "Агро Кредит-Відновлювальна кредитна лінія для клієнтів малого та мікробізнесу" на надання кредитних коштів на фінансування витрат, пов'язаних з поточною діяльністю.

У грудні 2018 році підприємство уклало кредитний договір "Інвестиційний кредит для клієнтів Малого та

Мікробізнесу” на надання кредитних коштів на придбання сільськогосподарської техніки. У січні 2019 р. кошти було перераховано банком на поточний рахунок підприємства і підприємство оплатило покупку сівалки John Deere моделі 1745.

5. Господарство вчасно виконує всі умови кредитних договорів: сплачує відсотки по кредитах, здійснює щомісячні платежі, використовує кредитні кошти тільки по цільовому призначенню; об’єктом застави є сільськогосподарська техніка, застава вартість якої завжди перевищує суму кредиту у 1,5-2 рази.

6. У ТОВ «Ранок» для обліку даних і узагальнення інформації про заборгованість банкам за одержаними від них кредитами, які не є поточними зобов’язаннями, передбачений рахунок 50 “Довгострокові позики”.

В господарстві до рахунку 50 “Довгострокові позики” відкрито один субрахунок: 501 – “Довгострокові кредити банків у національній валюті”, на якому відображаються суми довгострокової заборгованості щодо зобов’язання із залучення позикових коштів в національній валюті, включаючи кредити банків.

Для обліку і узагальнення інформації про зобов’язання за короткостроковими кредитами банку у ТОВ «Ранок» призначений рахунок 60 “Короткострокові позики”.

В господарстві рахунок 60 “Короткострокові позики” має один субрахунок: 601 – “Короткострокові кредити банків у національній валюті”.

7. Потенційні можливості доступу агровиробників до банківських кредитів визначаються наступними чинниками – вартістю кредитних ресурсів комерційних банків, спроможністю позичальника повернути основну суму боргу і відсотки за користування ним, а також виконати умови кредитного договору.

Вартість кредитних ресурсів для сільськогосподарських товаровиробників сьогодні більша ніж для суб'єктів інших видів діяльності.

Фінансова нестабільність і збитковість багатьох сільськогосподарських підприємств, низька кредитоспроможність підприємств галузі також перешкоджають розвитку кредитних відносин, адже банки бажають бачити в позичальниках лише прибуткових клієнтів.

Відсутність ліквідної застави також обмежує доступ підприємств галузі до банківських кредитів. Відомо, що у загальній вартості майна сільськогосподарських підприємств, яке може бути використане як застава за кредитом, понад 76% припадає на необоротні активи, переважну частину яких становлять основні засоби, які є неліквідними через високий рівень (70-80%) зносу та моральну застарілість .

8. Державна підтримка сільськогосподарського виробництва у більшості країн світу є пріоритетним напрямом їх аграрної політики. Вона є одним із міцних зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств .

Доведено, що запровадження здешевлення кредитів, що надходили в аграрний сектор за рахунок бюджетного фінансування, було економічно обгрунтованим. Але вирішити питання з кредитним забезпеченням галузі за умови державної кредитної підтримки, поки ще не вдалось.

9. Аналіз існуючих вітчизняних методик оцінки кредитоспроможності дозволяє виділити ряд характерних недоліків:

По-перше, особливістю сучасних методик українських банків є орієнтація, як правило, на проведення ретроспективного аналізу фінансово-господарської діяльності позичальника, при цьому пильна увага

приділяється показникам періоду, який вже минув. Таким чином в методиках відсутній фінансовий прогноз.

По-друге, дані фінансової звітності, яка складається чотири рази на рік, характеризуючи фінансове становище підприємства в ті періоди, які вже залишилися в минулому, не дають відповіді не тільки про майбутній, а й про сучасний стан кредитоспроможності. Разом з тим, показники звітності, яка складається на визначену дату, є моментними і не відображають повністю процесів, які відбуваються за період між датами складання звітності.

По-третє, методики вітчизняних банків, направлені на аналіз фінансових показників (платоспроможність, ліквідність, рентабельність) не завжди враховують нефінансову інформацію (кредитна історія позичальника, рівень менеджменту, відповідальність та репутація керівника) та її вплив на якість потенційної позики.

Невідпрацьованість методичних підходів щодо оцінювання кредитоспроможності позичальників знижує ефективність кредитної діяльності.

10. Загальною проблемою є скорочення документального оформлення кредитів банків. Поточного часу ця система дуже ускладнена. Слід на відповідному рівні переглянути перелік необхідних документів і скоротити його за рахунок зайвих і дублюючих. В вирішальній мірі це залежить від банків.

11. Удосконалення управління залученням кредитів банків господарством вимагає від нього вивчення фінансового ринку, оцінку ефективності та доцільності залучення позик, умов надання короткострокових і довгострокових кредитів комерційними банками сільськогосподарським підприємствам. Це б дало можливість вибрати найбільш вигідні для господарства умови залучення та обґрунтувати свою позицію у переговорах з банками при заключенні кредитних

договорів.

12. На основі проведеного нами дослідження можна надати підприємству наступні рекомендації:

Для переходу на паритетні відносини між банками і підприємствами підвищувати фінансово-економічне становище підприємства. Фінансовий стан підприємства дозволять поліпшити заходи, що спрямовані на збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, підвищення її якості та конкурентоспроможності, зниження собівартості, зростання прибутковості та рентабельності, прискорення обертання капіталу та більш повне та ефективне використання виробничого потенціалу.

13. З метою прийняття оптимальних фінансових рішень підприємству проводити моніторинг фінансового ринку, здійснювати комплексну оцінку умов надання кредитів банків, обирати той, що відповідає ринковій ситуації і інтересам підприємства.

14. Проводити оцінку ефективності та доцільності залучення кредитів за сучасною методикою, визначати, як підприємство забезпечує зв'язок використання кредиту та власних фінансових ресурсів і підвищення рентабельності використання усіх ресурсів.

15. Одним із методів внутрішнього документального контролю кредитних операцій має стати внутрішній аудит, застосування якого дасть змогу визначити достовірність звітності, обліку, їх повноту та відповідність чинному законодавству.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

1. Васюренко В.В., Калашник О.М. Банківський кредит як джерело фінансового забезпечення інновацій. *Вісник студентського наукового товариства навчально-*

наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства: збірник наукових праць. – Харків: ХНТУСГ, 2020. Вип. 1. С.11-13;

2. Васюренко В.В., Петрова О.С., Таран Т.В. Актуальні питання обліку та аудиту фінансування позикового капіталу. *Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Харків: ХНТУСГ, 2020. С.7-11.*

3. Васюренко В.В. Переддипломна практика - важливий крок до подальшої професійної діяльності. *Матеріали VI внутрівузівської науково-практичної конференції за підсумками виробничої практики студентів спеціальностей «Облік і оподаткування» та «Фінанси, банківська справа та страхування». Харків: ХНТУСГ, 2020. С.21-24.*

АНОТАЦІЯ

Васюренко М.В. «Облік та аудит кредитів банків (за даними ТОВ «Ранок» Красноградського району Харківської області)». – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». - Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків, 2020 р.

Скрутний фінансовий стан більшості сільськогосподарських підприємств вимагає постійного пошуку ефективних джерел фінансового забезпечення, оптимізації їх складу та структури.

У даній кваліфікаційній роботі розглядаються теоретичні і методичні основи кредитного забезпечення, а також питання обліку та аудиту кредитів банків.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних основ організації кредитування господарської діяльності підприємств, опрацювання практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту кредитів банків, а також управління залученням кредитів.

В роботі розглянуті і узагальнені теоретичні питання, що пов'язані з організацією кредитування сільськогосподарських підприємств; проведено аналіз кредитоспроможності підприємства, дана оцінка стану обліку і аудиту кредитів банків на підприємстві та надано рекомендації щодо можливого вдосконалення організації кредитних відносин підприємств і комерційних банків а також політики підприємства щодо залучення кредитних ресурсів.

Удосконалено механізм підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, який ґрунтується на поєднанні заходів, пов'язаних з диверсифікацією виробництва і методів по управлінню залученням кредитів, що сприяє досягненню підприємством конкурентних переваг на ринку.

Удосконалено методичний підхід щодо аналізу кредитоспроможності підприємства, який заснований на поєднанні методів ретроспективного і перспективного аналізу, а також використання комп'ютерних технологій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні рекомендацій, по удосконаленню організації виробничо-господарської діяльності аграрного підприємства. Запропоновано застосування методичного підходу щодо оцінки ефективності кредитування, а також удосконалено методичний підхід щодо аналізу

кредитоспроможності підприємства, який заснований на поєднанні методів ретроспективного і перспективного аналізу, що сприятиме підвищенню ефективності взаємовідносин підприємств з комерційними банками.

Ключові слова: кредитування, кредитоспроможність, кредитне забезпечення, облік кредитів, ефективність кредитування, сільськогосподарські підприємства.

SUMMARY

Vasiurenko M.V. "Accounting and Audit of Bank Loans (According to the LLC" Morning "of Krasnograd district of Kharkiv region)". - On the rights of the manuscript.

Qualification work for the Master's degree in specialty 071 "Accounting and taxation". - Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture, Kharkiv, 2020.

The difficult financial situation of most agricultural enterprises requires a constant search for effective sources of financial support, optimization of their composition and structure.

This qualification examines the theoretical and methodological bases of credit security, as well as the issues of accounting and auditing of bank loans.

The purpose of the qualification work is to substantiate the theoretical foundations of the organization of crediting of economic activity of enterprises, to develop practical recommendations for improving the accounting and audit of bank loans, as well as to manage the attraction of loans.

The paper discusses and generalizes theoretical issues related to the organization of crediting of agricultural enterprises; the analysis of the creditworthiness of the enterprise, the assessment of the state of accounting and audit of bank loans at the enterprise and recommendations on possible improvement

of the organization of credit relations of enterprises and commercial banks, as well as the policy of the enterprise to attract credit resources.

The mechanism of increasing the efficiency of production and economic activity of an agricultural enterprise is improved, which is based on the combination of measures related to the diversification of production and methods of managing the attraction of loans, which contributes to the achievement of the enterprise competitive advantages in the market.

The methodological approach to the analysis of the creditworthiness of the enterprise, which is based on the combination of methods of retrospective and prospective analysis, as well as the use of computer technologies, has been improved.

The practical significance of the obtained results is to substantiate the recommendations, to improve the organization of production and economic activity of the agricultural enterprise. A methodological approach to assessing the effectiveness of lending is proposed, as well as a methodological approach to analyzing the creditworthiness of an enterprise, which is based on a combination of retrospective and prospective analysis methods, which will improve the efficiency of relationships between enterprises and commercial banks.

Keywords: credit, creditworthiness, credit security, credit accounting, credit efficiency, agricultural enterprises.